

Motion till riksdagen 2025/26:217

av Fredrik Olovsson m.fl. (S)

med anledning av skr. 2024/25:140 2025 års redogörelse för företag med statligt ägande

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om valberedningsarbetet i de statliga bolagen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om redovisning av medlemsavgifter till näringslivsorganisationer och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om styrningen av Swedavia och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av uppföljning med anledning av utförsäljningen av Aktiebolaget Svensk Bilprovning och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Den statliga bolagsportföljen utgör en viktig del av svenska statens tillgångar och ger avkastning till nytta för medborgarna. Statliga bolag verkar inom en rad centrala områden. Det gäller inte minst bolag som berörs av den gröna omställningen. Bolag med statligt ägande arbetar för att ligga i framkant inom hållbart företagande och genomför kontinuerligt en rad satsningar som syftar till att säkerställa deras framtid i en hållbar värld.

Det är av stor vikt att regeringens arbete med att tillse att bolagen har kompetenta styrelser genomförs med stor noggrannhet. Varje nominering ska utgå från kompetensbehovet i respektive styrelse och att sammansättningen har kunskap och kompetens som är relevant för bolaget även när det utvecklas och när omvärlden förändras. Bolag med statligt ägande ska vara ledande i den gröna omställningen. För att säkerställa att den kompetens finns som krävs för att fatta nödvändiga beslut bör regeringen säkerställa att

styrelseledamöter för dessa bolag har relevant kunskap om de utmaningar som följer av klimatomställningen. Förslagen på detta område som fördes fram i utredningen om finansieringen av näringslivets klimatomställning (pm Finansiering av näringslivets gröna omställning) är viktiga att regeringen implementerar i valberedningsarbetet.

En övervägande majoritet av de statligt ägda bolagen är medlemmar i något av Svenskt Näringslivs branschförbund. Tillsammans betalar moderbolagen i de olika statliga koncernerna sannolikt in en ansevärd summa i medlemsavgifter till sina branschförbund varje år. En central del i Svenskt Näringslivs verksamhet är att bedriva opinionsbildning, bl.a. angående behov av privatiseringar och avregleringar. Vi har inga synpunkter på hur Svenskt Näringslivs branschförbund fungerar som arbetsgivarorganisationer och opinionsbildare. Vi menar dock att man bör kunna bedöma i vilken grad verksamheterna understöds ekonomiskt av de statliga bolagen, och uppgifter om medlemsavgifter till sådana organisationer bör därför tydligt redovisas.

Swedavia, ett helstatligt svenskt bolag, har i dag tio flygplatser, varav fyra för internationell trafik och övriga för regional trafik. Bolaget klarar i dag inte sina finansiella mål; avkastningen 2024 låg på 0,3 procent på operativt kapital där målet är minst 6 procent. Bolaget är alltså i behov av insatser och investeringar som stärker resultatet och kan generera avkastning och utdelning till staten. Från årsskiftet har flygbolaget BRA ett sjuårigt avtal med SAS med Arlanda som bas i stället för Bromma. BRA har uppgett svara för nästan 90 procent av trafiken på Bromma flygplats. I Tidöavtalet stipuleras: "Bromma flygplats ska bevaras." Något beslut om att lägga ned Bromma flygplats kommer alltså inte att fattas under mandatperioden. Regeringen förklarar sig alltså villig att behålla en flygplats utan flyg samtidigt som möjligheterna att stärka och utveckla Arlanda som nordiskt flygcentrum, en flygplats som nu förlorar trafik till Kastrup i Köpenhamn, försämrats. Konsekvenserna för Swedavias ekonomi av att behålla Bromma som flygplats behöver redovisas, för bolagets lönsamhet och möjlighet att leverera avkastning till staten, men även för utbyggnaden av Arlanda samt vilka ökade kostnader för drift av andra flygplatser runt om i landet som följer av merkostnaderna för fortsatt drift av Bromma.

Under 2024 har utförsäljning av Aktiebolaget Svensk Bilprovning ägt rum. Bilprovning bedrivs sedan 2013 affärsmässigt på en avreglerad marknad och under tidigare år har mobil bilbesiktning lagts ned. Vi menar att en för medborgarna så central service, som utgår från samhällsliga krav på säkerhet och utgör myndighetsuppgift, måste finnas tillgänglig i hela landet. Konsekvenser vad gäller prisutveckling och tillgänglighet behöver nu följas upp. Ett alternativ kan vara att besiktningsverksamheten i Sverige behöver återregleras.

Fredrik Olovsson (S)

Monica Haider (S)

Marianne Fundahn (S)

Aida Birinxhiku (S)

Mattias Jonsson (S)

Isak From (S)

Daniel Vencu Velasquez Castro (S)